

Al lang niet meer cool om een steak te eten

Het kabinet staat voor de opgave de klimaatcrisis te bezweren. Dat lukt alleen met steun van burgers die minder vlees willen eten en bedrijven die overgaan tot klimaatneutraal opereren.

Door onze redacteur ARJEN SCHREUDER
DEN HAAG, 9 SEPT. Erg effectief is het kabinet niet met het beleid voor natuur en milieu, zo blijkt uit de jaarlijkse onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving.

Enkele doelen voor de eerstkomende jaren worden wel gehaald, zoals het reduceren van de emissies van broeikasgassen en het teruggaan van luchtvervuiling, mede dankzij de recessie. Maar de conditie van de natuur op het platteland is en blijft slecht, en in de steden houden mensen last van stank en geluid. En op langere termijn, in 2020, worden „vrijwel alle milieudoelen niet gehaald”, zo valt te lezen.

De lijsten met bedreigde plant- en diersoorten worden langer, het landschap verloedert gestaag, en het aankopen en inrichten van nieuwe natuurgebieden stagneert. „Zowel voor de verwerving als inrichting van gronden binnen de nieuwe Ecologische Hoofdstructuur is de kans op realisatie van de doelen minder dan 5 procent.”

Vandaag overhandigde Planbureau-directeur prof. dr. Maarten Hajer de Natuurbalans aan minister Verburg (LNV, CDA) en de Milieubalans aan minister Cramer (Milieu, PvdA). Hajer ziet één „fenomenale opgave” waarvoor landen als Nederland zich gesteld zien: het beheersen van de klimaatcrisis. Dáárop moeten de inspanningen gericht worden. En dáárvan zullen ook milieu en natuur profiteren. „Mijn redenering is: door het klimaatbeleid centraal te stellen, pak je de allergrootste opgave. Daar kan ook ander natuur- en milieubeleid op meeliften.”

Maatregelen om natuur en milieu te verbeteren, moeten bijdragen aan het bestrijden van de klimaatcrisis. Dat de aanleg van nieuwe natuurgebieden „stagneert”, is volgens Hajer niet alleen betreurenswaardig omdat daardoor planten en dieren verdwijnen, maar veeleer omdat het ontbreken van grote, aangesloten natuurgebieden Nederland kwetsbaar maakt voor alle veranderingen die ons door de klimaatverandering mogelijk nog te wachten staan.

Hajer: „We moeten grote, robuuste natuurgebieden maken om die veranderingen te kunnen opvangen. Hou op met het fixeren van natuurdoelen en laat veranderingen in het natuurbeleid toe.” Natuur, en vooral waterrijke natuur, kan heel goed dienen als aanpassing aan klimaatverandering. Hajer: „Een focus op deltanatuur is gewenst. Dat is ook wat Europa van Nederland vraagt.”

Maar ook de intensieve landbouw moet de biodiversiteit niet verwaarlozen, meent de Planbureau-directeur. „Ook op het platteland hoort natuur thuis.” Om natuur en landschap in de hoger gelegen delen van Nederland verder te versterken én de landbouw mogelijk te maken, zou je

Vleesverwerkende industrie in Oss. Volgens Planbureaudirecteur Hajer moet het in Nederland „hip worden gedifferentieerd met vlees om te gaan”. Foto Joyce van Belkom

gebruik kunnen maken van de „opleving” in het cultuurhistorisch bewustzijn van burgers, aldus Hajer. „Mensen houden van streekeigen cultuur.”

De overheid zou volgens Hajer ook „duidelijker” kunnen zijn bij de status van meer of minder beschermde gebieden. Zo is het bij de twintig ‘nationale landschappen’ vaag wat daar precies wel en niet mag worden gebouwd of veranderd. Hajer denkt aan het model

van een „spiegelei” waarbij in de meest waardevolle delen van zo’n beschermd gebied niets mag veranderen, maar in de delen daaromheen wel. Ongeveer volgens het Amerikaanse systeem bij een *national park* waar vrijwel niets mag, en een *national forest* waar een paar huizen mogen worden gebouwd en bosbouw mogelijk is.

Maar het allerbelangrijkste is volgens Maarten Hajer dat de overheid „lange, voorspelbare lij-

nen” uitzet waarlangs bedrijven én burgers een „brede maatschappelijke aanpak” van de klimaatcrisis kunnen realiseren. „Het moet duidelijk zijn dat bedrijven binnen een gelijk speelveld innovatief kunnen zijn en geld kunnen verdienen aan duurzaamheid.” Zo wordt het normaal om een ziekenhuis „klimaatneutraal” te bouwen zonder dat andere milieuregels zo’n plan „buiten de orde plaatsen”. Want alleen met zo’n maat-

schappelijke beweging kan een land als Nederland bereiken dat het 80 procent minder CO₂ uitstoot in 2050, de reductie die nodig is om de klimaatcrisis mondiaal „min of meer rechtvaardig” te bezweren. Om de doelen van het kabinet te realiseren, zal daarbij een „vergroening” van de economie moeten komen, waarbij een „volledige omschakeling naar elektrische voertuigen” bijvoorbeeld „onontkoombaar” is. Even

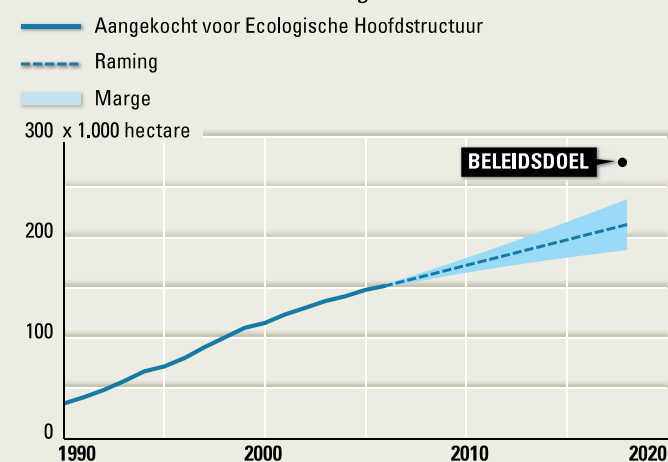
onvermijdelijk is dat we minder vlees, vis en zuivel consumeren. Het planbureau roept het kabinet op de burgers zo ver te krijgen. „De Nederlandse overheid wil burgers zoveel mogelijk vrij laten in hun voedselkeuze, maar uiteindelijk zal zij de verschillende maatschappelijke doelen voor de voedselproductie en -consumptie, het klimaat en de biodiversiteit moeten afwegen”, aldus het rapport. Maarten Hajer: „Het moet hip worden gedifferentieerd met vlees om te gaan. Het is niet cool om een steak te eten.” De overheid zou net als Duitsland meer werk moeten maken van het opwekken van duurzame energie. „Daar worden de gas- en kolencentrales teruggeschakeld als er wind is en er veel windenergie kan worden opgewekt.” En als het moeilijk is burgers te bewegen energie te besparen, dan moet de overheid „slimme arrangementen” bedenken. Weinig mensen zullen in deze tijd van economische teruggang vijftienduizend euro willen investeren in het energiezuinig maken van hun woning. Daarom moet je op zoek naar een „transitiemoment” waarop dat toch gebeurt. Hajer: „Het kopen van een nieuw huis is zo’n moment. Mensen grijpen dat moment weleens aan om een nieuwe keuken aan te schaffen. Waarom geen investering in besparing?”

Pleidooi vleestaks

Het kabinet moet snel een milieubelasting invoeren op vlees van ten minste twee euro per kilo. Dat stelt de Stichting Natuur en Milieu in reactie op het onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving. De hoogte van de belasting moet worden gebaseerd op de schade die de consumptie toebrengt aan het milieu. „Kip uit Nederland wordt dan nauwelijks belast en rundvlees uit Brazilië, dat veel klimaat schade veroorzaakt, krijgt een hoge belasting”, meldt Natuur en Milieu. De stichting vindt verder dat de maatschappelijke kosten van milieubelastende activiteiten zoals het eten van vlees in de prijs tot uitdrukking moeten komen. Directeur Mirjam de Rijk van Natuur en Milieu: „Een paar euro voor een kilo vlees is waanzinnig goedkoop.” Het kabinet moet strengere normen stellen voor energieverbruik van woningen, apparaten en auto’s. Burgers zouden vaker de politiek daartoe moeten oproepen. „Mensen willen dat er écht iets gebeurt”, zegt Mirjam de Rijk.

Realisatie natuurgebieden achter op schema

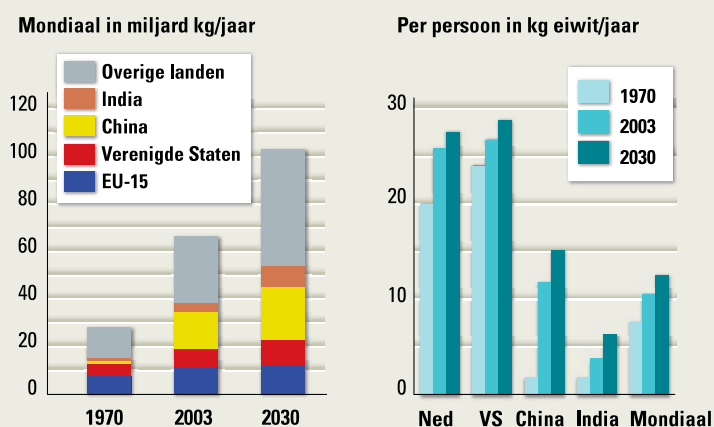
Nederland haalt beleidsdoel Ecologische Hoofdstructuur niet

NRC 090909 / MJ / Bron: Natuurbalans 2009

Consumptie dierlijke eiwitten blijft stijgen

Chinese consumptie enorm gestegen sinds 1970

NRC 090909 / MJ / Bron: Milieubalans 2009